

ОПШТЕВОЈНО ШКОЛОВАЊЕ ОФИЦИРА СЛУЖБИ

Проблем оспособљавања официра служби¹⁾ у оперативном руковођењу одговарајућом службом није нов, али је данас, услед сложености савремене ратне технике, а нарочито услед могућности примене нуклеарног наоружања, постао много сложенији и значајнији те му и савремене армије поклањају све већу пажњу. Данас све више преовлађује гледиште да савремени официр службе не би смео много да заостаје у општевојном образовању од општевојних старешина, а поготову они официри који према својим функционалним дужностима заузимају, или у перспективи треба да заузму, руководећа места у одређеним службама у вишим командама (дивизије, корпуси и армије), или одговорна места у највишим војним командама у миру односно Врховној команди у рату.

Решењу овог проблема поједине армије приступају на различите начине. Тако има армија код којих се на руководећа места појединих служби, а нарочито на врхове и у више оперативне штабове, одређују општевојни официри (често су то генералштабни официри или официри са највишом војном спремом). Овакво решење је свакако екстремно и може му се приговорити да не води довољно рачуна о сложености савремене ратне технике и њене употребе, о чему је већ било речи. Чак би се могло рећи да оно претставља израз нужде и могло би се примити једино у условима кад се не располаже официрима служби који, поред изразито велике стручне, располажу и солидном општевојном спремом. Познато је из историје развоја појединих армија да је то раније био чешћи случај²⁾, али да се развојем технике и усложњавањем вођења рата све више давала предност официрима одговарајућих служби.³⁾

Свака служба у оквиру тактичке или оперативне јединице утиче како на стручни тако и на тактичко-оперативни рад те једи-

¹⁾ Разматрање се односи само на официре интендантске, санитетске, ветеринарске, техничке и саобраћајне службе и њихових грана.

²⁾ Није давно било када је код многих армија постојала (сем санитетске) само интендантска служба која је обављала све послове осим оних из делокруга санитета (вршила целокупно снабдевање свим материјалним средствима и муницијом и дотур ових средстава до јединица, обезбеђивала смештај, вршила превозење итд.).

³⁾ Данас свака врста материјалног обезбеђења и збрињавања има своје стручне органе и чини посебну службу, а саобраћај (дотур, евакуација и превозење) претставља службу за себе.

нице као целине. Ова два делокруга рада у оквиру службе несумњиво чине целину те се и органи који их обављају не могу без штетних последица или отежавања рада поделити на општевојне — који би управљали тактичко-оперативним делом службе — и стручне — за чисто технички део послова (ово не значи да и при извршењу задатака не постоји подела на одговарајуће органе). Све већа примена технике у армији која захтева и одговарајуће специјалисте указује да ће у савременим условима општевојни органи теже моћи да уђу у проблематику техничке стране разних служби, него ли стручни органи у тактичко-оперативне проблеме јединице. Зато се може поставити питање да ли је целисходније школовати општевојне старешине за управљање службама или, пак, официрима служби дати путем школовања потребна општевојна знања? Из изнетог излази да би било целисходније ово друго. Отуда се намеће потреба да у савременим армијама, нарочито у вишим командама, буду на челу појединих служби⁴⁾ официри служби који располажу солидном општевојном спремом⁵⁾. Ово гледиште све више преовлађује и налази примену у армијама технички јако развијених земаља.

Сложеност ратне технике, велики број служби са разноврсним специјалностима, специфичности улоге и задатака појединих служби, огромне и разноврсне материјалне потребе за живот и рад и друге одлике савремених армија не дозвољавају данас да, као раније, целокупним оперативним радом руководи командант са ужим делом свога штаба састављеним искључиво од општевојних, претежно генералштабних официра. Данас штаб, у оперативној или вишој тактичкој јединици, сачињавају официри свих родова и служби који имају своје јединице и установе у органском саставу те јединице. Овакав штаб, по директивама команданта, руководи оперативним дејствима, а његови чланови усмеравају и усклађују рад свога рода или службе у оквиру целине. И, као што начелници артиљерије, инжињерије и осталих родова морају да располажу, поред стручне, и општевојном спремом, тако исто и начелници служби треба да у потребном обиму располажу општевојном спремом, како би могли правилно ускладити рад своје службе и наћи њено место у оквиру рада целине.

Начелник службе у вишој команди мора да у пуној мери познаје физиономију савременог рата и начин извођења операције јединице којој припада. Тешко би се могло замислити корисно учешће неке службе у једној операцији, њено прилагођавање и координи-

4) Изузетак може бити код саобраћајне службе, и то у највишим командама, но и ово не мора да буде правило већ ће зависити од начина добијања и школовања официра ове службе. Засада изгледа да се у највише случајева код страних армија на челу ове службе налазе општевојни органи, док се на челу појединих њених грана (железничке, путне, аутомобилске, поморске, речне итд.) налазе стручни органи са већим или мањим општевојним образовањем — зависно од делокруга рада који им се поверава и организационе структуре појединих армија.

5) Данас се у многим армијама официри служби (нарочито виши) деле, према функцијама које обављају, на оперативно-организациске и техничке органе. Разматрања у овом чланку односе се на оне прве.

рање, ако начелник те службе, услед слабе општевојне спреме, не би могао да нађе своје место, већ би за сваки поступак чекао наређење или за сваку нејасност тражио објашњење. Из праксе нам је познато на какве тешкоће у раду наилазе начелници служби који не располажу широком општевојном спремом, па иако имају солидну стручну спрему. Није био редак случај у прошлим ратовима (у многим армијама) да су на руководећа места појединих служби (па чак и уско стручних) постављане општевојне старешине зато што стручњаци нису могли да руководе оперативним радом службе услед слабе општевојне спреме. Но, ово је био израз нужде јер се услед недостатка стручних органа који располажу одговарајућом општевојном спремом, излаз морао тражити у раздвајању оперативног рада од стручно-техничке делатности коју су обављали официри служби.

*

Сматрам да је довољно јасно истакнута важност проблема усавршавања у општевојним знањима стручних органа служби у вишим штабовима и да његово решење у савременим условима има првокласан значај. Као што је већ напоменуто, ово се на разне начине решава у разним армијама. Користећи искуства из Другог светског рата, многе армије су овом питању посветиле нарочиту пажњу. Тако се у послератном периоду појавио низ виших војних школа, за спремање официра служби којих раније није било, а које поред осталог имају задатак да овима пруже и широко општевојно образовање. Но, иако поједине службе имају школе за више стручно школовање и усавршавање својих официра чији програми обухватају у одговарајућем степену и део општевојних знања, ипак се, што је сасвим разумљиво, превага у овим школама даје стручном образовању. Да би се и тај недостатак отклонио најбоље би било да нарочито одабрани виши стручни руководиоци служби који се припремају да у тактичко-оперативном смислу руководе својом службом у штабовима већих тактичких и оперативних јединица, добију што потпуније општевојно образовање у одговарајућим школама за општевојно образовање. Оне службе које имају своје више војностручне школе, упућивале би изабране кандидате на највише општевојне школе, а оне, пак, које немају таквих школа, укључивале би своје кандидате у одговарајуће општевојне школе нижег ранга. Број кандидата који би се упућивали у ове школе требало би да одговара потребама сваке службе понаособ, па би, према томе, поједине службе то чиниле сваке године, а друге ређе, тј. према потреби. Ово упућивање требало би вршити истим путем којим се упућују и остали кандидати за ове школе, тј. конкурсом, одређивањем од стране надлежних органа итд.

Можда би се могло поставити питање да ли ће официри служби моћи да са успехом прате наставу на одговарајућим општевојним ви-

шим школама за које се тражи одговарајуће предзнање? С обзиром на основна општевојна знања која су ови официри морали стећи за време свога школовања у стручним школама, затим на знања која се неминовно стичу кроз живот у армији и обављање одговарајућих дужности и, најзад на знања која ће стећи приликом припремања за ово школовање, изгледа да ће они моћи да прате наставу — што би се могло утврдити путем пријемних испита. Сама пракса би брзо показала да ли би и које мере требало још предузети да би се обезбедило да слушаоци добију потребна претходна знања. Најзад, школовање извесног броја официра разних служби у општевојним школама могло би се, у извесном смислу, позитивно одразити и на остале слушаоце. Наиме, општевојни официри-слушаоци, па чак и наставници при решавању општевојних проблема у настави, у непосредном контакту са официрима служби, били би у могућности да прошире обим свога знања из рада појединих служби, а то је од посебне важности.

На овај начин би се на највишим руководећим положајима служби налазили официри који, поред стручне спреме, располажу и солидним општевојним образовањем. Командантима и начелницима штабова овакви би стручни руководиоци били од велике користи при решавању низа чисто стручних питања у појединим тактичко-оперативним радњама. Они би у њима имали добре стручне саветнике на чије би се и општевојно знање могли сигурно ослонити. Најзад, требало би напоменути да би решавање истакнутог проблема на овај начин било везано са незнатним материјалним издацима, док би користи биле вишеструке.
